

Rebecka Pomerling
010-473 58 49
Fredrik Malmberg
010-473 50 00

Till
Skolverket

Svar på remiss avseende Förslag till föreskrifter om ändring av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2021:28) om fjärrundervisning och allmänna råd till föreskrifterna

Inledning

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, tillstyrker förslaget till ändring av Skolverkets föreskrifter, och ser positivt på att Skolverket tar fram allmänna råd till föreskrifterna. SPSM menar dock att de allmänna råden bör omfatta vägledning avseende samtliga faktorer som ska beaktas vid bedömningen av om vad som är en lämplig gruppstorlek vid fjärrundervisning. SPSM har också vissa synpunkter på formuleringar i de allmänna råden, vilka framgår nedan.

Ändring av föreskrifterna

SPSM delar Skolverkets uppfattning att föreskrifterna inte bör ange något riktmärke, och att begreppet *lämplig gruppstorlek* bör användas.

SPSM har under flera års tid bedrivit fjärrundervisning i svenskt teckenspråk. Sedan starten 2014 har myndighetens fjärrundervisning vuxit från ett försöksprojekt med en handfull elever till att idag omfatta strax över 120 elever från över 100 skolor runt om i Sverige. SPSM:s erfarenheter av vilka faktorer som är av betydelse för att bedöma en lämplig gruppstorlek stämmer väl överens med de som Skolverket föreslår ska anges i föreskriften.

Allmänna råd till föreskrifterna

SPSM har inga synpunkter på innehållet i det **första stycket** i förslaget till allmänna råd. SPSM anser att stycket är välformulerat.

När det gäller **andra stycket** i de allmänna råden föreslår SPSM följande formulering:

Vid beaktande av elevernas individuella förutsättningar och behov bör särskild hänsyn tas till elever med *fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsnedsättningar*, elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd och elever *i behov av ytterligare språkligt stöd*.

SPSM menar att det är viktigt att synliggöra samtliga grupper av funktionsnedsättningar i skrivningen, vilket också går i linje med de uttalanden som Skolverket gör i konsekvensutredningen, där elever med intellektuella funktionsnedsättningar nämns särskilt. SPSM anser vidare att skrivningen i förslaget om ”otillräckliga kunskaper i det svenska språket” ger ett intryck av att en elevs begränsade kunskaper i svenska språket innebär en brist hos den enskilde eleven. SPSM menar att fokus behöver flytta till elevens behov av att utveckla det svenska språket, exempelvis på det sätt som föreslås ovan.

Gällande **tredje stycket** har SPSM följande kommentarer. Alla elever har rätt till en tillgänglig och inkluderande lärmiljö. SPSM menar att det därför är viktigt att skolhuvudmannen vid bedömningen beaktar ett bredare tillgänglighetsperspektiv, där hänsyn tas till elevers rätt att lära och vara delaktiga såväl när det gäller den pedagogiska som den fysiska lärmiljön och i den sociala gemenskapen. SPSM menar att detta perspektiv skulle kunna framgå genom ett tillägg i tredje stycket i förslaget:

Vid beaktande av undervisningslokalernas utformning bör särskild hänsyn tas till möjligheten att kunna dela in eleverna i mindre grupper med adekvat avskärmning och ljudnivå. *Särskild hänsyn bör också tas till tillgänglighetsaspekter, där såväl den pedagogiska som den fysiska lärmiljön och sociala gemenskapen beaktas.*

Övriga synpunkter om de allmänna råden

Skolverket föreslår inte allmänna råd för vad som bör beaktas gällande övriga faktorer, då Skolverket bedömer att det inte finns lika stort behov av stöd för att tillämpa de delarna av föreskriften. SPSM delar inte denna bedömning. SPSM:s erfarenhet är att om det finns brister i lärsituationen, får det ofta få större konsekvenser för elever med funktionsnedsättning.

Alla faktorer som lyfts i Skolverkets redovisning samspelar hela tiden, och påverkar varandra. Handledarens roll och kompetens påverkar vad som är en lämplig gruppstorlek, lika mycket som gruppstorleken påverkar vilken roll och kompetens som handledaren behöver ha. Det är SPSM:s erfarenhet att *handledarens roll och kompetens* är av avgörande betydelse för undervisningens kvalitet. Avsnittet *3.1.7 Handledarens roll och kompetens* i Skolverkets redovisning av uppdrag om gruppstorlekar vid fjärrundervisning¹ sammanfattar väl de många aspekter som spelar in i denna bedömning.

¹ Skolverkets redovisning av uppdrag om gruppstorlekar vid fjärrundervisning (U2020/04688/GV).

Det kan också finnas stora skillnader i vad skolhuvudmännen lägger in i respektive faktor. Det gäller exempelvis *vilka tekniska förutsättningar som föreligger*. Aspekter som tillhör denna faktor, och som kan vara av betydelse för tillgängligheten för elever med funktionsnedsättningar, är exempelvis vilka förutsättningar det finns att kommunicera på olika sätt, vilka hjälpmedel som används och hur dessa är kompatibla med exempelvis en skolplattform. Detta skulle enligt SPSM kunna belysas i de allmänna råden.

Skolhuvudmän kan även ha olika förutsättningar gällande organiseringen av undervisningen, beroende på om den primära anledningen till att de anordnar fjärrundervisning är brist på behöriga lärare eller begränsat elevunderlag inom en skolenhet. Om samtliga faktorer skulle omfattas i de allmänna råden skulle det enligt SPSM ge skolhuvudmännen bättre förutsättningar att göra bedömningar utifrån den givna situationen och den lokala kontexten.

Mot bakgrund av det som angetts ovan menar SPSM att de allmänna råden bör erbjuda ramar och vägledning för samtliga faktorer som har identifierats som viktiga för undervisningens kvalitet. Det som skrivs i Skolverkets redovisning av uppdraget om fjärrundervisning om respektive faktor kan vara en bra utgångspunkt för de allmänna råden om övriga faktorer, i kombination med slutsatser från forskning och studier.²

I detta ärende har Lena Hammar, Hanna Lindell och Eva Klubb Degsell varit sakkunniga. Föredragande har varit juristen Rebecka Pomeroy.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Fredrik Malmberg

Generaldirektör

² Såsom IFOUS rapport 2018:1 –*Fjärrundervisning – bättre utsikter för fler elever* och Skolforskningsinstitutet *Att lära på avstånd* <https://skolforskningsportalen.se/forskning/att-lara-pa-avstand/>.